

روش‌ها و فنون تدریس

فصل پنجم

هدف‌های آموزشی و منابع تفسیر آن‌ها

۶

ارسالی ویسکرمی

هدف ع موقیعتی است که می خواهد به آن برسیم و اشتیاق رسیدن به آن، محرک فعالیت های معینی است که وصول آن را ممکن می سازد.

اصول تعیین و تنظیم هدف :

(۱) روشی و وسله باید متناسب با هدف انتخاب شود.

(۲) هدف تفسیر پذیر و انعطاف پذیر باشد.

(۳) هدف باید فرد را به فعالیت برانگیزد و به فعالیت او جهت دهد. باید هدف های ترتیبی بر فعالیت ها و احتیاجات اصیل یادگیرنده متکی باشد.

(۴) هدف ترتیبی باید با اوضاع و احوال محیط شخص موافق باشد تا حصول آن ممکن شود.

(۵) هدف بنا ترتیبی باید معینی و قابل تصور و تحقق باشند.

ضرورت تعیین و تنظیم هدف های آموزشی :

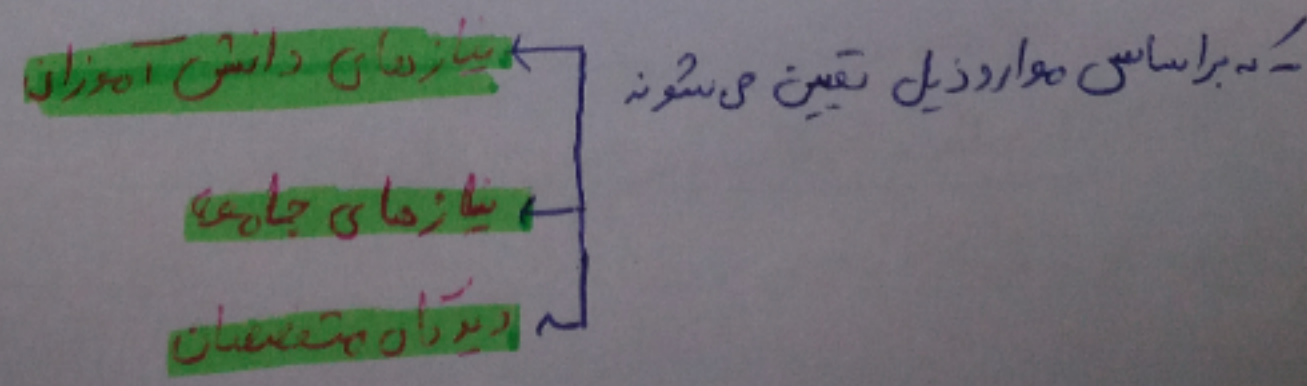
(۱) خرآینه یا دردلی - یادگیری بجتر اتقان خواهد افتاد.

(۲) نتایج یادگیری مؤثرتر و مطلوب تر خواهد بود.

(۳) ارزشیای با کیفیت بجتری انجام خواهد گرفت.

(۴) دانشی آموزان خود ارزشیای خواهند شد.

منابع تعیین هدف های آموزشی - هدف های ترتیبی هر جایه براساس فلسف احتمالی آن جایه تعیین می شود.

نیازهای دانشی آموزان

- نیاز به یادگیری
- نیاز به اهمیت
- نیاز به محبت داشتن و تعلق داشتن
- نیاز به عزت نفس و احترام به خود

حیطه شناختی

حیطه عاطفی

حیطه روانی-حرکتی

حیطه‌های اهداف آموزشی طبق طبقه بندی بلوم

نشانه‌های هدف‌های حیطه شناختی بر یادآوری یا بازسازی آنچه آموختنش ضروری است تأکید دارد.

- در این حیطه هدف‌ها از ساده‌ترین سطح شناخت به پیچیده‌ترین و از امور ذاتی محسوس به امور ذهنی و غیر محسوس تنظیم می‌شود و شامل سطوح زیر می‌باشد.

۱) دانش - به توانایی یادگیری اندیشه‌ها و حقایق علمی و باز یافت و شنیدن محدود آن‌ها در اصطلاح روانشناسی تریجی دانش گفته می‌شود.

- در این سطح از یادگیری از دانش آموز خواسته می‌شود که اطلاعات و مهارت‌ها کسب شده را با ماخذ و منبع محسوس بیاد آورد.

- شناخت در این مرحله شامل دانشی اصطلاحات، دانش واقعیت‌های شخصی، دانش راه‌ها و وسایل برخورد با امور جزئی است.

- یادگیری در این سطح صرفاً حقیقی دارد.

۲) درک و فهم - توانایی بی بردن به مفهوم که مطلب و تبیین آن با جملاتی شخصی خود است و سازد بین آن که میان آن مطلب با مطالب دیگر چندان ارتباطی برقرار است.

- این سطح شامل اجزای فرعی زیر می‌باشد: آگاهی از اصول و شرایط است.

الف) ترجمه (برگردان) - عبارت برداشتن یا تفسیر دادن مطالب از شکلی به شکل دیگر بدون اینکه معنی و محتوای آن در گریب شود ترجمه نامیده می شود.

ب) تفسیر - شامل فکر درباره اهمیت نسبی اندیشه های است که فهمیدن آن ها مهم است مستلزم نظم بدنی (تنظیم) جدا اندیشه ها به صورت ترکیبی تازن در ذهن فرد باشد.

- یک نوع باز آرای مفاهیم در ذهن است.

- در واقع تفسیر شامل شایستگی در تشخیص نکات اساسی و جدا کردن آن از قسمتی های کم اهمیت تر است.

ج) بدون یا بی - عبارت است از چهار ت در تقسیم دادن یا به کارگیری اطلاعات در طول زمان به منظور پیش بینی نتایج خاصی

د) کاربرد - توانایی استفاده از مفاهیم انتزاعی ، اصول علمی ، قوانین ، اندیشه ها ، فرضیه ها ، قضایا و روشی ها در موقعیت مناسب و جدید بدون اینکه هیچ گونه راه طی ارائه شود.

ه) تجزیه و تحلیل - بر شستن مطلب به اجزای تشکیل دهنده آن و یافتن روابط بین اجزاد نحوه سازمان یافتن آن ها تاکید می گردد.

- تجزیه و تحلیل ، ۳ سطح جزئی تر تقسیم می شود : ۱) از یادگیرنده انتظار می رود که موضوع را به اجزای تشکیل دهنده آن تجزیه و عناصر مورد تحلیل را شناسایی یا دسته بندی نماید.

۲) از یادگیرنده خواسته می شود که روابط میان عناصر را مشخص کند تا پیوندها و کنش های متقابل آن ها تعیین شود.

۳) شامل شناخت اصول سازمان دهنده ، یعنی آرایش و ساخت موضوع است . انتظار می رود که آن را به صورت یک کل یکپارچه به هم پیوند دهند.

۵۱ ترکیب - یادگیرنده می تواند عواملی را که در مرحله تجزیه و تحلیل از هم دیگر تقلیل کرده بود به طریقی نو برای اذیت یعنی جدید و نو ظهور با یکدیگر ترکیب کند.

- ترکیب مستلزم درهم آمیختن دور باره قسمت های از تجارب گذشته با مطالب جدید و آزمای آن به صورت یک کل تازه و نسبتاً انسجام یافته است.

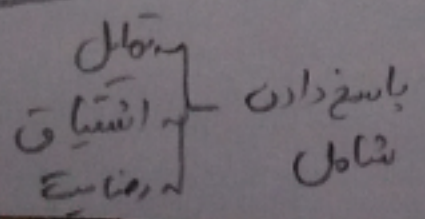
۵۲ ارزشیابی - به توانایی مقادیر کمی و کیفی درباره پدیده های علمی بر اساس معیار متقاعد کننده ارزشیابی گفته می شود. هدف های آموزشی این سطح، بالاترین فعالیت های شناختی است.
- در این سطح فرد دارای تفکر انتقادی خواهر شد، در واقع ارزشیابی نتیجه جریان شناخت است.

حیطه های عاطفی - هدف های حیطه عاطفی بر نگرش ها، عواطف، علائق و ارزش ها مبتنی است.
- ترتیب این طبقه بندی بر اساس جذب ارزش در ساختار ذهنی صورت گرفته است. منظور آن است که عواطف و ارزش های مطلوب ابتدا به طور ناآگاهانه و آزمایشی پذیرفته می شوند و سپس بتدریج نوع کامل تر آن ها در سطوح عالی تر اهداف مورد قبول قرار می گیرند.
- شامل موارد ذیل می باشد:

۱- دریافت و توجه کردن - آگاهی و توجه منفرد فعال نسبت به پدیده یا محرک معین.
- دریافت و توجه در آموزش یعنی جلب، حفظ و هدایت توجه دانش آموز نسبت به فعالیت آموزشی.

۵۳ پاسخ دادن - پذیرش انتظارات از طریق توجه یا واکنش نسبت به محرک یا پدیده ها.

- در این سطح یادگیرنده ابتدا تمایل به پاسخ و سپس اشتیاق به پاسخ دارد و سرانجام رضایت و خشنودی به مسئله مورد نظرش پاسخ می دهد. تمایل به پاسخ یعنی ایند فراگیر آنچه را دریافت کرده است دنبال می کند. یا قانونی را می پذیرد. اشتیاق به پاسخ سبب می شود عملاً کاری را انجام دهد.
- رضایت از پاسخ بالاترین مرحله این سطح است.

۳) ارزش گذاری - نشان دادن رفتار منطبق بر عقیده در موقعیتها بر اساس میل شخصی و بدون اجبار. نشان دادن رفتار که فرد به آن عقیده دارد.

- در این مرحله شیء واقع، پدید یا اللو با ارزش طوره می کند یعنی دانش آموز تحت تاثیر اللوی ارائه شده قرار می گیرد و پس از ارزش گذاری یا هیاهای خود، یا اللوی مورد نظر را رد می کند و یا می پذیرد و این پذیرش دوام و ثبات پیدا می کند.

- در سطح کنای این مرحله دانش آموز فکر می کند نسبت به ارزش معتقد است.

- هدف های که به عنوان (نقش) و (ارج نهادن) گروه بندی می شوند در این سطح قرار دارند.

عمل سازماندهی ارزش ها - عبارت است از ادغام ارزش های مختلف، رفع تعارضات بین آنها و بنا نهادن یک نظام ارزشی پایدار و منسجم.

- نشان دادن رفتاری حاکی از تعهد نسبت به ارزشی ها. رفتاری که از فرد سر می زند حاکی از تعهد نسبت به آن ارزشی می باشد.

۵) درونی شدن ارزش ها - رفتار کلی دارای ثبات مثبتی برابر ارزش های درونی شده.

- در این سطح از حوزه عاطفی، دانش آموزان دارای نظامی از ارزش های می شوند که رفتار آنان را برای مدتی طولانی کنترل می کند. و در نهایت نوعی شخصیت تشبیه شده در آنان پدیدار می شود. به عبارت دیگر در این مرحله ارزشی یا مجموعه های ارزشی ها در شخصیت دانش آموزان متبلور و جزو فلسفه زندگی آن ها می شود.

حیط روانی - حرکتی - این حیطه بیش تر شامل مهارت های عملی در زمینه های فنی و حرفه ای تربیت بدنی، هنر و کار را می باشد و اوصاف آن ها است.

۱) مشاهده و تقلید - مشاهده مهارت و تقلید از آن.

۲) اجرای عمل بدون کمک - در این مرحله فراگیر بدون کمک به انجام فعالیت می پردازد. این سطح را می توان به ۳ سطح جزئی تر تقسیم کرد:

- ۱- اجرای آگانه دستور العمل ها
- ۲- انتخاب بهترین روش ها
- ۳- اجرای مکرر عمل بدون گنگ مستقیم

۳- وقت در عمل - در این مرحله دانش آموز باید کار را با دقت، سرعت و ظرافت انجام دهد. او در این سطح، توانایی کنترل اعمال خود را بر حسب نیازها پیدا می کند.

۴- هماهنگی حرکات - یعنی برقراری هماهنگی بین مجموعاتی از اعمال با رعایت نظم و کارایی لازم.

- در این سطح از یادگیری دانش آموز توانایی انجام دادن هماهنگ جنبه های حرکت را بطور همزمان بدست می آورد.

۵- عادی شدن - این سطح بالاترین مرحله یادگیری در حیطه روان- حرکتی است که طی آن دانش آموزان به انجام دادن کارهای دقیق و موزون عادت می کند.